
DRAGAN MOJOVIĆ

TEMPIRANJE

*Čovek je mera
svih stvari,
(Protagora iz Abdere)*

*Sušтина svih stvari
su brojevi.
(Pitagora sa Samosa)*

O vremenu ne mogu da govorim, ali ni da ćutim. Ne znam kako da pridem vremenu kad ga ne vidim. Vreme je nevidljivo jer je nezamislivo — ali ako ne mogu da ga zamislim, mogu da ga doživim. Doživljaj vremena moguć je samim životom datim u meni biomehanizmom koji je uvremenjen sa ritmom materije. Ali to je pakleni mehanizam tempiran na smrtnu imploziju: otkucaji krvi u slepim očima dokazuju mi da sam natempiran.

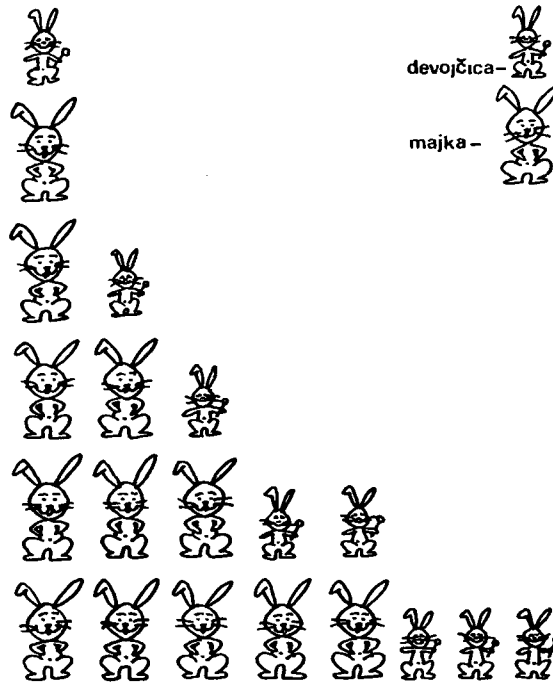
Biće života opire se neposrednom doživljaju vremena, jer je vreme prostor njegovog susreta sa ništavilom. Izbegavam doživljaj vremena jer mi je mučan; radije ga naprosto preživljavam zaboravom. Ali namerno umrtvljavanje bića donosi sobom tupi osećaj dosade, a njen prostor je ispunjen lepljivim vremenom. Pa čak i kada se odlučim na naivno izbegavanje dosade otupljivanjem bića hobby-igramama zaborava, okolnosti života po sebi navode na granične situacije u kojima dolazi do suočavanja sa vremenom na brutalan način.

Vreme ne može da se misli; još teže je ne misliti ga.

Ali, ako ne mogu da ga mislim, mogu da brojim. Brojanje je međuigra između aktivne ustremljenosti misli i pasivnog podavanja otupljujućem samozaboravu; takođe, broj je na samoj granici misli, poslednja isturena tačka do koje doseže mogućnost da se uopšte još nešto zamisli. Iza broja je ništavilo.

Kao što jezik nije puko groblje metafora, već sadržalac arhetipske niti istorijskog vremena, ni brojevi nisu tek računski elementi, već poseduju kondenzovanu mudrost univerzalnog vremena. Brojevi uređeni u niz dobijaju prema algoritmu

nizanja i poseban emocionalni kontekst. Leonardo iz Pize je već to dobro osetio kada je pomoću zečeva slikao niz: 1, 1, 2, 3, 5, 8, ...

Slika ekspanzivnog tempa rasta zečijeg naroda nije vekovima fascinirala matematičare samo algoritmom koji je jednostavan: svaki član niza jednak je zbiru prethodna dva, već, rekao bih, pre svega snažnom emanacijom biološkog tempa niza. Strukturu brojnog niza zapažam u svim neprohodnim oblastima bića: algoritam beskonačnog konvergentnog niza prisutan je na primer često u konstrukciji sna, kada se sanja da se sanja, da se sanja... a to isto je sadržano i u vizuelnom iskustvu imaginarnog sa više ogledala, kada se ogledam da se ogledam, da se ogledam... U ovim kontekstima nizanje ima nekakvu uznemirujuću tendenciju suludog multipliciranja. Međutim, emocionalni smisao uređenog niza prirodnih brojeva sasvim je drugo: jačiji: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, ..., saopštava uverenje o opštoj uređenosti totaliteta. Pribran, metodičan i konstruktivni smisao ovog brojnog niza, tako saglasan sa ritmom otkucaja moje krvi, deluje impozantno i sveobuhvatno.

To što sam biološka bomba tempirana na smrt, i pulsiram prema tempu nizanja prirodnih bro-

jeva, otvara mogućnost doživljaja Vrhovnog ritma. Uživljavanjem u beskonačno nizanje brojeva bivam neprimetno uvučen u neposredni doživljaj vremena zahvaljujući unutrašnjoj korespondenciji algoritma prirodnog brojnog niza sa ritmom mog bila.

Ako pažljivo čitam: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10... (kao što se čita notni tekst), ako ne prelećem preko zapisanih brojeva podrazumevajući dobro poznati tempo uvećavanja za jedan, ako dakle doslovce čitam napisane brojeve, otkrivam posle dovoljno dugog odbrojavanja emocionalni smisao tog nizanja. Kada se tempo nizanja potpuno sinhronizuje sa pulsom, ostvarujem doživljaj vremena.

Kada sam sâm zatvorim oči, utišam se, obuhvatim glavu rukama (kao u očaju), tako da napipam vrhovima prstiju puls slepih očiju (zašto su slepe kad one vide vreme?), zatim ga pratim prema sledećoj partituri:

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, Šta, 109, 110, to, 112, 113, od-, 115, bro-, 117, ja-, 119, va, 121, 122, u-, 124, nu-, 126, tra?, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, To, 203, 204, je, 206, 207, pa-, 209, kle-, 211, ni, 213, 214, me-, 216, ha-, 218, ni-, 220, zam!, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, On, 304, 305, će, 307, 308, sa-, 310, svim, 312, 313, si-, 315, gu-, 317, rno, 319, 320, da, 322, 323, eks-, 325, plo-, 327, di-, 329, ra!, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395,

396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405,
 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, Ka-, 415,
 da-, 417, 418, će, 420, 421, da, 423, 424, eks-,
 426, plo-, 428, di-, 430, ra?, 432, 433, 434, 435,
 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445,
 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455,
 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465,
 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475,
 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485,
 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495,
 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505,
 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515,
 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525,
 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535,
 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545,
 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555,
 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565,
 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575,
 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585,
 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595,
 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605,
 606, 607, 608, ...

Što nizanje brojeva zalazi dublje u beskraj, sve više mi nedostaje početne srčanosti, jer su nagoveštaji ništavila sve jasniji. Moja konačnost gubi korak sa tim nizom koji se nepomućenom stalozenošću sistematski dalje razvija ostavljajući me u sinkopi.

Ali, ta numerička nadmoć je samo prividna:

Bez moje krvi brojke su samo prazna ljuštura. Vreme se ne obuhvata brojanjem — i samo brojanje je obuhvaćeno vremenom. Nizom prirodnih brojeva tek je naznačena struktura koja ima šansu da zavibrira doživljajem vremena, ali samo uz infuziju životnog elana.